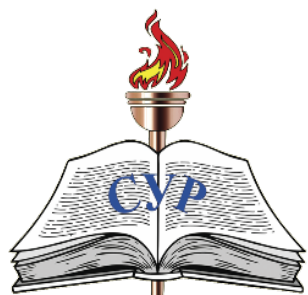

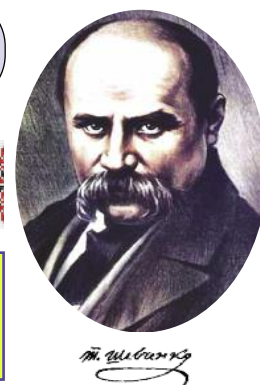
ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXVI-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 1-2/ СІЧЕНЬ 2026 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ КОЛЯДОК, ЗИМОВИХ ЗВИЧАЇВ ТА ОБРЯДІВ УКРАЇНЦІВ - 33 РОКИ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ТА КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Союз українців Румунії через Марамуреську філію організував у неділю, 11 січня, в місті Сігету-Мармацієй XXXIII-й Міжнародний фестиваль колядок, зимових звичаїв та обрядів українців – один із найдавніших, найзнаковіших і найрепрезентативніших культурних заходів української спільноти Марамурешу та всієї Румунії. Як і щороку, фестиваль зібрав понад 500 учасників – колядників, артистів, фольклорні ансамблі, гостей і глядачів з усіх повітів, де компактно проживають українські громади, а також з України.

Фестиваль розпочався Святою Літургією у греко-католицькій церкві в Сігету-Мармацієй, яку очолив вікарій Василь Колопельник у співслужінні священників Лучіана Марусяка, Павла Алмаші та Лучіана Гренюка. Після богослужіння відбулася традиційна хода груп колядників вулицями міста – емоційно насичений момент, що яскраво представив народне вбрання, автентичні українські колядки та зимові звичаї, характерні для різних етнографічних регіонів. Програма продовжилася офіційним відкриттям фестивалю та надзвичайним концертом українських колядок і зимових обрядів. Урочисту молитву звершили вікарій Українського греко-католицького вікаріату Румунії Василь Колопельник та отець Михайло Кобзюк, радник Архієпископії Сучави і Радівців Румунської православної церкви.

Зі сцени фестивалю з вітальними словами виступили голова Марамуреської філії Союзу українців Румунії Мирослав Петрецький, голова Союзу українців Румунії та депутат Пар-

ламенту Румунії Микола-Мирослав Петрецький, а також Надзвичайний і Повноважний Посол Румунії в Україні Віктор Мікула. Слова підтримки й вдячності українській громаді висловили сенатор Крістіан-Августин Нікулеску-Цигерлаш, депутати Амет Варол, Крістіан Бріан і Бріджитта-Ева Загоранські, державний секретар Міністерства економіки, цифровізації, підприємництва і туризму Габріель-Богдан Штецько, а

також заступник державного секретаря Міністерства внутрішніх справ Румунії Петру Бледя.

До учасників і гостей фестивалю також звернулися префект Марамуреського повіту Флоріан Валеріу Сележану, заступник голови Марамуреської повітової ради Влад Дуруш, віцemer міста Сігету-Мармацієй Крістофер-Левенте Орос, а також представники освітніх установ і органів місцевого самоврядування, серед яких – заступник генерального

шкільного інспектора Марамуреського повіту Йоан Мунтян.

Міжнародний характер фестивалю підкреслила участь гостей з України, зокрема керуючої справами Закарпатської обласної ради та депутатки Закарпатської обласної ради Мирослави Ливч, яка у своєму виступі наголосила на важливості транскордонної культурної співпраці та збереження української ідентичності за межами державних кордонів.

(Продовження на 16 стор.)

Фабіан ПОПОВИЧ

РОБОТА НА БЛАГО УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ РУМУНІЇ

Підсумки парламентської діяльності

Миколи-Мирослава Петрецького у 2025 році

У 2025 році Микола-Мирослав Петрецький продовжив виконувати мандат парламентського представника української національної меншини в Румунії та очолювати Союз українців Румунії. Його діяльність була зосереджена на збереженні мовної й культурної ідентичності, підтримці освіти рідною мовою, зміцненні внутрішніх зв'язків громади та посиленні її інституційної присутності в суспільному житті країни. Матеріали, оприлюднені на офіційному веб-сайті СУР і на сторінці депутата у Facebook, дають змогу окреслити ключові напрями цієї роботи та її практичні результати.

Представництво інтересів і правовий вимір

Парламентська діяльність Миколи-Мирослава Петрецького у 2025 році набула чітко окресленого законодавчого та бюджетного виміру і вийшла за межі представницької або суто символічної ролі української меншини в Парламенті Румунії. Його робота поєднувала використання інструментів парламентського контролю, активну участь у бюджетному процесі та системне відстоювання конкретних потреб громад з компактним проживанням українців.

Важливим напрямом залишалися депутатські запити, які Микола-Мирослав Петрецький неодноразово скеровував до міністерств і центральних органів влади. Наприклад, численні звернення до Міністерства охорони здоров'я стосувалися забезпечення доступу української громади до якісних медичних послуг. Це свідчить про послідовну позицію депутата у сфері захисту соціальних прав національної меншини, зосереджену не лише на культурних, а й на життєво важливих питаннях охорони здоров'я.

Ключовою подією парламентського року стала участь представника української меншини у доопрацюванні Закону «Про Державний бюджет Румунії на 2025 рік». У межах цього процесу Микола-Мирослав Петрецький ініціював і подав 18 поправок, кожна з яких була спрямована на фінансування конкретних цілей у громадах, де проживають етнічні українці. Усі ці поправки були ухвалені як у профільних комітетах, так і на пленарному засіданні обох палат парламенту. Сам депутат підкреслив, що бюджетні дискусії були складними, однак йому вдалося аргументовано відстояти свої пропозиції, які перетворилися на реальні інвестиції в громади і місцеві проекти.

Особливу увагу у бюджетних поправках 2025 року було приділено сфері охорони

здоров'я. Завдяки ухваленим рішенням було передбачено фінансування на реабілітацію та модернізацію диспансерів у Вишні Рівній Марамурського повіту, Терештах Сату-Марського повіту та Петроаса-Маре Тіміського повіту. Крім того, диспансери у

Сфінту-Георге Тульчанського повіту та Бетхаузені Тіміського повіту отримали кошти на придбання медичного обладнання, зокрема ультразвукових апаратів, електрокардіографів і рентгенівських систем. Метою цих інвестицій є підвищення якості медичних послуг для всіх мешканців відповідних населених пунктів.

У сфері освіти бюджетні поправки принесли суттєві інвестиції в інфраструктуру шкіл з українською мовою навчання або з українським компонентом. Педагогічний ліцей імені Тараса Шевченка в Сігету Мармацій та восьмирічна школа у Бистрому отримали фінансування на встановлення сучасних систем опалення. Для восьмирічної школи Копашиль були передбачені кошти на модульні шкільні меблі та бібліотечне обладнання, а школа у Вінзі – на сучасні навчальні матеріали. Окремо було передбачено кошти на забезпечення продовження будівництва нового шкільного корпусу в Штюці Тіміського повіту.

Поправки до державного бюджету також охопили розвиток інфраструктури. Зокрема, селу Ремети Марамурського повіту було виділено кошти на асфальтування вулиць, що має безпосередній вплив на безпеку та якість життя мешканців громади.

Вагомим компонентом парламентської діяльності у 2025 році стала підтримка культових споруд, які відіграють важливу роль у збереженні духовної та культурної ідентичності українців Румунії незалежно від конфесійної належності. Державне фінансування було передбачене, наприклад для завершення будівництва православного храму у Верхній Бродині та української греко-католицької церкви в Сучаві, а також для ремонтно-відновлювальних робіт у храмах Коштуї, Кречунова і Зоріле. Окремі кошти були спрямовані на ремонт української греко-католицької церкви в Кречунові Марамурського повіту, модернізацію теплоізоляції Церкви адвентистів сьомого дня у Вишавській Красні та поточні ремонтні роботи в православній парафії святого Дмитрія в Палтіну Сучавського повіту.

Поряд із бюджетною та законодавчою роботою Микола-Мирослав Петрецький брав участь у науково-політичних конференціях і симпозіумах, присвячених проблематиці національних меншин, соціально-політичним процесам і регіональному розвитку. Така участь дозволяє поєднувати практичний досвід громади з аналітичними підходами, що посилює аргументацію під час парламентських дискусій.

(Продовження на 3 стор.)

РОБОТА НА БЛАГО УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ РУМУНІЇ

Підсумки парламентської діяльності

Миколи-Миросяла Петрецького у 2025 році

(Продовження. Поч. на 2 стор.)

У сукупності депутатські запити, законодавчі ініціативи та успішно ухвалені поправки до Державного бюджету Румунії на 2025 рік формують чітко структурований парламентський вимір діяльності Миколи-Миросяла Петрецького. Цей вимір переводить інтереси української меншини з рівня декларацій у площину конкретних фінансово забезпечених рішень, що безпосередньо впливають на соціальні, освітні, медичні та духовні потреби спільноти в цілому.

Міжпарламентська дипломатія та український напрям

Окремим важливим виміром парламентської діяльності Миколи-Миросяла Петрецького у 2025 році стала його робота на посаді голови парламентської групи дружби Румунія-Україна. Очолювана ним група відігравала активну роль у розвитку двосторонніх відносин, охоплюючи політичну, гуманітарну, економічну та культурну співпрацю між двома державами. З 19 по 22 серпня 2025 року Микола-Миросяла Петрецький як голова групи очолив перший з початку повномасштабної війни візит делегації Парламенту Румунії в Україну. Під час візиту в Ізмаїл, Одесу, Миколаїв і Київ обговорювалися питання безпеки, гуманітарної підтримки, економічної взаємодії та післявоєнного відновлення, а також роль української меншини в Румунії та румунської – в Україні, у посиленні двостороннього діалогу. Паралельно Микола-Миросяла Петрецький брав участь у міжнародних форумах, присвячених румунсько-українським відносинам, послідовно наголошуючи на необхідності підтримки України та збереження культурних і людських зв'язків між двома країнами. Цей напрям діяльності підкреслює його роль не лише як представника української меншини в Румунії, а й як активного посередника у міжпарламентському та міжнародному діалозі в умовах сучасних викликів.

Освітній вимір: розвиток україномовного навчання

У 2025 році суттєвим напрямом діяльності, пов'язаним із захистом прав української меншини, став розвиток україномовної освіти в різних регіонах Румунії. У Марамурському повіті було ухвалено рішення про відкриття п'яти додаткових україномовних груп у провідних навчальних закла-

дах, що охоплюють як початкову, так і середню ланку освіти. Цей крок значно розширив доступ дітей до навчання українсь-

- від дошкілля до закладів загальної середньої освіти – та створюють підґрунтя для міжпоколінної передачі культурної спадщини й формування сталої мовної ідентичності українців Румунії.

кою мовою або до системного вивчення української як навчального предмета. Союз українців Румунії через свої філії підтримував ці процеси методично й організаційно, заохочуючи педагогів до розробки освітніх і культурних проєктів у співпраці з місцевою владою. Важливим кроком стало й відкриття україномовної групи в дитячому садочку в Тімішоарі, що стало результатом співпраці СУР, місцевої адміністрації та батьківської громади. Загалом ці ініціативи засвідчують системний підхід до збереження і розвитку української мови через освіту

напрямом діяльності Миколи-Миросяла Петрецького. Участь у локальних заходах і підтримка ініціатив на місцях сприяли зміцненню організаційної мережі СУР та дозволили оперативніше реагувати на потреби членів спільноти. Представник української меншини у Палаті Депутатів мав постійну присутність у різних регіонах Румунії, де компактно проживають етнічні українці, а його парламентська робота мала системний характер.

(Закінчення на 11 стор.)

Економічна співпраця та міжрегіональні зв'язки

У 2025 році Микола-Миросяла Петрецький приділяв увагу розвитку економічної співпраці та міжрегіональних зв'язків між Румунією та Україною, долучаючись до бізнес-форумів і робочих зустрічей, спрямованих на поглиблення партнерства між повітами Румунії та областями України. У межах цієї діяльності він підтримував ініціативи, пов'язані з участю румунського бізнесу у процесах відбудови та відновлення України, а також наголошував на важливості системної взаємодії між підприємницькими колами обох держав. Паралельно акцент робився на поєднанні економічної співпраці з освітніми та культурними проєктами, що сприяють сталому розвитку двосторонніх відносин і зміцненню позицій української громади в Румунії через активні міжрегіональні контакти.

Культура і традиції як основа ідентичності

Одним із ключових пріоритетів упродовж року залишалася підтримка культурного життя українців Румунії. Микола-Миросяла Петрецький брав участь у фестивалях, концертах і міжрегіональних зустрічах, які сприяють збереженню традиційної пісенної та обрядової спадщини. Такі ініціативи не лише підтримують живу традицію, а й створюють простір для участі молоді та налагодження зв'язків між громадами.

Робота з філіями та громадськими організаціями

Активна взаємодія з місцевими філіями СУР у різних регіонах Румунії була ще одним важливим

430 років з дня народження Гетьмана України Богдана Хмельницького відзначили у Клузі

6 грудня українська громада у великій кількості зібралася на зустрічі «430 років від дня народження гетьмана України Богдана Хмельницького», організованій Клузькою філією Союзу українців Румунії у партнерстві з Філологічним факультетом місцевого Університету імені Бабеша-Бойоя. Ця ключова постать в історії України протягом довгого періоду виділялася в першу чергу як ініціатор злуки «братніх російського і українського народів», яку було підписано на Переяславській раді. Роками ім'я Б. Хмельницького асоціювали з усіма бідами і невзгодами, які цей договір спричинив. І тільки в останні десятиліття особу Зиновія-Богдана Хмельницького (1595-1657) розглядають насамперед як видатного українського військового, політичного та державного діяча, першого гетьмана Війська

Запорозького, який очолив національно-визвольну війну 1648-1657 років та був творцем Української козацької держави (Гетьманщини), вписав Україну на карту європейських держав та став символом боротьби проти поневолення. Правдивим намірам та діям національного державотворця та виділенню їхнього значення в історії України і був присвячений цей захід.

Після гімнів Румунії та України, які щоразу відкривають такі зустрічі, привітальні слова виголосив Іван Гербіл, голова Клузької філії СУР: «Як ви вже помітили, протягом 2025 року ми прагнули популяризувати представників української культури, літератури та визначних історичних постатей.... Цього разу дізнаємося більше із підготовлених презентацій про гетьмана України Богдана Хмельницького».

«Життя й діяльність гетьмана Богдана Хмельницького здавна оповиті легендами та міфами, оскільки про його ранні роки збереглося небагато достовірних відомостей», – так розпочав Іван Папаріга румунською свою доповідь «Богдан-Зиновій Михайлович Хмельницький – видатний державний діяч і дипломат». Магістрант I курсу на відділі Ірландські культурні студії Філологічного факультету переказав відомі факти про походження і освіту Богдана, про загибель батька та дворічне перебування у полоні в турків. Йшлося про заслужений перед козаками авторитет під час ряду військових походів на татар і турків та про проявлені вже тоді «безперечні якості вправного переговорника». Тому не дивно, що із загостренням особистих проблем із шляхтичами й через поверхневе і несправедливе ставлення польської влади до них, у Хмельницькому «козаки дедалі більше починали вбачати безстрашного лідера у протистоянні з польською владою». Доповідач зазначив: «Хоча може здаватися, що так звана «справа Чаплинського» стала безпосередньою причиною козацького повстання, існували й інші чинники, зокрема економічні, етнічні та релігійні, які сприяли висуненню Хмельницького на чолі народного невдоволення в Україні.» Вже після перших вдалих боїв із поляками в якості гетьмана України, Богдан Хмельницький почав будувати нову козацьку державу. «Хмельницький утвердив себе як визначну постать у військовій справі, адміністрації, фінансах, економіці та культурі. Виявивши велику політичну далекогляд-

ність, він перетворив Запорозьке військо на найвищу владу нової української держави й об'єднав усі сфери українського суспільства під своєю владою», – підкреслив студент. Він також пояснив передумови і причини підписання союзу з Московським царем на Переяславській Раді в 1654 році, а також зауважив: «свободи, які були гарантовані за життя Хмельницького, після його смерті почали постійно обмежуватися. Зрештою цей процес призвів до повного поглинення України Московським царством, а згодом – Російською імперією та Радянським Союзом».

У своєму виступі українською «Богдан Хмельницький – видатний державний діяч, полководець і дипломат» студентка 3 курсу Анастасія Федурян доповнила попереднього доповідача новою інформацією. Так, розкриваючи передумови виникнення повстання під керівництвом Хмельницького, вона наголосила: «Приборкавши козацько-селянські повстання, польська шляхта посилювала свій гніт і свавілля над українським народом. Жертвою цієї політики став і сам Богдан Хмельницький». Справедливий опір українського населення, на цей раз під керівництвом досвідченого і талановитого військового ватажка Б.Хмельницького, став початком «тривалої боротьби за визволення, який дістав в історичній літературі назву Національно-визвольної революції середини XVII ст». Підходячи хронологічно до оповіді про підписання протекторату із Московським царем дівчина зазначила: «Частина українського суспільства, зокрема представники козацької старшини, духовенства та простих козаків не підтримали угоди й відмовилися присягати цареві.» Крім того вона згадала про зрадницький мирний договір між Московією та Польщею 1656 року, який практично анулював переяславські домовленості. Доповідачка наголосила: «В цих умовах Б. Хмельницький вирішив заручитися підтримкою Трансільванії та Швеції.... Активізувалися й відносини гетьмана з Молдовою, Валахією, Австрією, Бранденбургом». Ці пошуки вже тяжко хворого на той час гетьмана нових союзників є свідченням розуміння віроломності як польської так і московської імперії, усвідомлення відсутності будь-яких надій на чесні відносини із ними. «За час свого гетьманування Б. Хмельницький запровадив ефективну податкову систему, збирався налагодити карбування власних грошей, встановив і підтримував дипломатичні стосунки з багатьма країнами Європи, зокрема з Польщею, Туреччиною, Молдовою, Австрією, Швецією, Венецією, Трансільванією, які визнали Україну як суб'єкт міжнародного права», – зауважила вона наприкінці.

У третій доповіді «Цікаві факти про Б.Хмельницького» Тетяна Захарова поділилася із присутніми довідками про визначного гетьмана як людину, про його захоплення та таланти. Вона розповіла про надзвичайну фізичну силу гетьмана, великий зріст та досить рішучий і запальний характер.

(Продовження на 6 стор.)

Ольга СЕНИШИН

Зимові свята для дітей української спільноти: ініціативи Союзу українців Румунії по всій країні

У чарівному дусі зимових свят Союз українців Румунії через свої філії по всій країні організував низку культурних, освітніх та мистецьких заходів, присвячених дітям української спільноти. У межах цієї ініціативи було роздано понад 8 300 пакунків і подарунків, які мали на меті подарувати радість, тепло і надію напередодні Різдва дітям і молоді з Арадського, Бігорського, Ботошанського, Клузького, Констанцького, Галацького, Марамурського, Сату-Марського, Сучавського, Тіміського та Тульчанського повітів, а також з Бухареста.

В Арадському повіті учні, які вивчають українську мову, отримали різдвяні подарунки під час святкових заходів у гімназійній школі в Тирнові, початковій школі в Дуді та гімназійній школі ім. Петру Бардана у Кієрі. Події були сповнені мелодійних колядок, традиційних звичаїв і натхнення до збереження та розвитку української культурної спадщини. Тимчасовий голова Арадської філії СУР Дмитро Стулянек привітав учнів, відзначивши їхню активність і шану до національних традицій, що передаються з покоління в покоління.

У Біорі 11 грудня дошкільнята міста Орада святкували Різдво в межах міжкультурної виховної події, організованої спільно з місцевим дитячим садком. Свято поєднало інтерактивні ігри, творчі завдання та вручення символічних подарунків, наповнивши серця малят радістю й передчуттям свята. Організацію забезпечила Андрея Мирза, помічниця менеджера та фотографія СУР.

У Ботошанському повіті Різдво Христове відзначали різдвяними вечорами, колядками, сценками з релігійних сюжетів та освітніми заходами у гімназійній школі ім. Марії Енеску Космович у Міхейлені, Школі № 1 у Киндешті та дитячому садку № 15. Дітей радо вітали Санта Клаус і представники СУР, вручаючи пакунки з подарунками. Координацію святкувань забезпечували виховательки Камелія Гріцук та Ана Алекса у співпраці з інспекторкою з питань української меншини Клаудією Грінчук.

У Бухаресті 10 грудня наймолодших глядачів запросили на виставу «Казка про плюшевих ведмедиків», представлення Українського національного театру імені Івана Франка. Після вистави малеча отримала святкові подарунки від СУР, що стало яскравим та незабут-

нім завершенням культурного вечора.

У Клужі 13 грудня «Майстерня Миколая» об'єднала дітей на святковому заході, присвяченому українським зимовим традиціям, організованому «Клубом української малечі» Клузької філії СУР. Захід відбувся в атмосфері радості, дружності та дитячого захоплення й завершився врученням подарунків усім учасникам. Ведучою події була Людмила Дорош, головна редакторка дитячого журналу «Дзвоник», а голова Клузької філії Іван Гербіл передав всім щирі побажання щасливого Різдва.

У Констанці 13 грудня місцева українська спільнота відзначила зимові свята запаленням вогників на ялинці, колядками, концертом та культурною програмою. Пакунки з солодощами отримали діти як етнічних українців, так і родин біженців з України, підкреслюючи дух єдності та взаємопідтримки.

У Галаці 18 грудня різдвяне свято об'єднало дітей, матерів та українські хори, наголошуючи на значенні колядок і мистецтва у переданні християнського послання Різдва. Голова Галацької філії СУР Іляна Леон підкреслила важливість збереження культурної ідентичності української спільноти та вручила дітям подарунки, наповнені символікою тепла й любові.

У Марамурському повіті 18–19 грудня відбулася масштабна акція для учнів, які вивчають українську мову або навчаються українською. Святкові пакунки отримали учні численних шкіл, ліцеїв та дитячих садків, а роздача супроводжувалася тематичними заходами, що відтворювали атмосферу зимових свят і народних традицій.

У Сату-Маре традиція Святого Миколая принесла радість учням у Мікулі, де вручення пакунків відбулося в урочистій атмосфері, супроводжуваній колядками та віршами, за участі керівництва місцевої філії СУР та вчителів української мови.

У Сучаві колядники з Національного коледжу ім. Міхая Емінеску завітали до Сучавської філії СУР, де були тепло зустрінуті та нагородже-

ні традиційними пакунками як символ шани до предківських звичаїв.

У Тіміському повіті діти й дошкільнята з навчальних закладів, де вивчають українську мову, отримали солодкі пакунки під час шкільних свят за підтримки Тіміської філії СУР. У заходах брала участь голова філії Марія Сабо-Кондрей.

У Тульчі пакунки від Союзу українців Румунії отримали діти з місцевих організацій Летя, Сфінту-Георге, Крішан, Кілія-Веке, Караорман та міста Тульча, що сприяло зміцненню зв'язків між українськими спільнотами дунайської дельти.

Усі ці ініціативи свідчать про активну роль Союзу українців Румунії у підтримці дітей, розвитку освіти, культури та традицій, даруючи не лише пакунки, а й відчуття радості, теплоти, приналежності та взаємної солідарності в найсвітлішу пору року.

Микола-Мирослав Петрецький нагороджений «Хрестом Буковини» за внесок у християнські та міжетнічні цінності

У середу, 17 грудня 2025 року, Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, був удостоєний «Хресту Буковини» – найвищої нагороди Архієпископії Сучави та Радівців. Нагороду йому вручили отці-радники Константін-Чіпріан Блага та Михайло Кобзюк із благословення Високопреосвященства архієпископа Сучави та Радівців Калініка.

Відзнака була присуджена за багаторічну відданість християнським цінностям та за внесок у зміцнення міжетнічного діалогу. Її вручення відбулося з нагоди презентації книги отця Михайла Кобзюка «Сльози миру і мрія про мир у Краї буків», що складається з двох томів: «Молдова і Буковина в Європі. Історичні, соціологічні, християнські та антропологічні корені» та «Буковина – осередок віри і релігійної терпимості. Сторінки з історії та еволюції етнічних спільнот».

У своєму виступі Микола-Мирослав Петрецький підкреслив важливість книги, зазначивши, що Румунська держава є прикладом передової практики у сфері захисту та просування прав національних меншин. Голова СУР звернув увагу на значення національних меншин для розвитку та стабільності Румунії та підкреслив внесок Церкви як фундаментального стовпа соціальної згуртованості і міжетнічного діалогу. Він високо оцінив діяльність отця Михайла Кобзюка, підкресливши його відданість українській громаді та багаторічну активну участь у зміцненні солідарності між усіма громадами Сучавського повіту.

«Хрест Буковини» є таким чином визнанням виняткових заслуг Миколи-Мирослава Петретчі та вшануванням його постійних зусиль на підтримку міжетнічного діалогу та християнських цінностей.

Василь КАПТАРУ

430 років з дня народження Гетьмана України...

(Закінчення. Поч. на 4 стор.)

Хмельницький також виділявся *«тонким розумом, ерудицією, вмінням передбачати розвиток подій, сталеву волею»*. За згадками він мав *«відмінний ораторський хист»*, а також володів щонайменше 5 іноземними мовами. Цей видатний діяч вів дуже скромний, аскетичний спосіб життя, зате полюбляв каву (не популярний на той час напій), грав на бандурі та розводив і добре знався на голубах. Не менш цікавими були деталі про особисте життя гетьмана – троє жінок та шестеро дітей і їхні типові для того часу долі. Особисті цікаві враження від ознайомлення із історичними згадками про Богдана Хмельницького прочитала пані Олена Пономаренко. Вона підкреслила вольовий, сильний характер гетьмана, прочитала опис його невибагливої кімнати та звичаї і цікаві випадки під час прийому королівських посланців.

Продовженням теми значення та впливу діяльності Хмельницького на подальший розвиток української державності став перегляд цікавої документальної стрічки «Яким Хмельницький був насправді?» від каналу Реальна історія. Тут розглядалися не тільки історичні факти пов'язані із Богданом Хмельницьким, але і їхнє трактування протягом наступних століть. Як, наприклад, факт підписання переяславських угод, які так довго і ще зовсім до недавня розглядалися як акт довгоочікуваної злуки українців та росіян, а самого гетьмана – як прибічника дружби з Москвою. У цій стрічці розвінчано цю пропагандистську ідею, а також висвітлено в сучасному світлі причини та учасників повстання, яке переросло у війну та зародило козацьку державу, яка проіснувала майже 100 років. Було згадано і про документально підтверджені наміри гетьмана від початку відродити українську державу, зберегти її суверенність, а також спосіб життя, вольності, права українців на своїй землі.

Своєрідною поетичною ілюстрацією сприйняття Хмельницького та його досягнень протягом століть стала добірка «Вірші про Богдана Хмельницького», яку підготувала редактор дитячого журналу «Дзвоник» О.Сенишин. Вона складалася із 4 віршів авторів різних епох. Першим було зачитано «Вірш про Богдана Хмельницького» (1729) Гната Бузановського – викладача Києво-Могилянської академії. Далі прозвучали твори Т.Г. Шевченка «Якби-то ти, Богдане п'яний» (1859) та «Стоїть в селі Суботіві» (1845), які, як і перший вірш, майстерно продекламувала пані Ольга Павлюк. Ці вірші різні за тональністю і часом написання, стали ілюстрацією не тільки негативної авторської оцінки Хмельницького, але й прогресивного інтелекту 200 років по

смерті державотворця на фоні все інтенсивнішої пропаганди його ніби то об'єднуючих намірів. Наступний вірш українського поета та перекладача Степана Руданського «Хмельницький і пани» (1859–1872) зачитала пані Алефтина Кривко. Ця співомовка, створена приблизно в той же період що й шевченкові твори, говорить про зіткнення українських козаків та Хмельницького із польськими панами. Вона демонструє перевагу кмітливості й розуму козаків над панською пихатістю й глупотою. До радянських часів возвеличення Хмельницького відноситься «Пісня про Богдана Хмельницького» Івана Неходи, яку зачитала пані Ольга Павлюк.

Презентація книги Павла Правого «Таємна історія Радянського Союзу» у перекладі на румунську Корнелія Ірода, що вийшла за фінансової підтримки Союзу українців Румунії, стала ще одним нагадуванням про необхідність зберігати історію чистою, без ідеологічних нашарувань та поправок. «Ця книга з'явилася в Україні в 2021 році. Тому її поява викликала такий гучний резонанс після 2022 – після російського вторгнення», – виділила пані Міхаєла Гербіл по короткому опису багатой видавничої діяльності Союзу українців Румунії. Це перша поява іноземною мовою цього твору, де *«розвінчана брехня, яку ткали десятиліттями, про добробут та справедливість комуністичного правління і яка настільки глибоко викоринилася у свідомості людей, що й до сьогодні існують ностальгіки, які жалкують за тоталітарним режимом»*. Наслідки такого радянського поневолення відчутні як в Україні так і в інших пострадянських державах і їх не так то й просто стерти. Та після 2022 стало зрозуміло наскільки фізично небезпечним є таке мислення, як життєво важливо його позбутися. Бо як слушно зазначає пан Дорін Попеску в передмові: *«Найбільші бої за звільнення від російського післясоюзного рабства сьогодні йдуть в Україні. ... Та війна по захисту України відбувається на всіх фронтах, не тільки в окопах на сході та півдні України. І ця книга є частиною війни по захисту України.»*

Не дивлячись на неминучість теми боротьби, втрат та війни, українці продовжують жити, продовжують дотримуватися своїх звичаїв та традицій. У цей передсвятковий період група «Мальви» виконала кілька колядок, які за українськими традиціями, приносять добробут господарям. У виконанні Наталії Логвин, Діани Мілової, Світлани Туткевич та Галини Котової під супровід баяніста Володимира Албу прозвучали такі відомі колядки як «Добрий вечір тобі», «Небо і земля» та «Нова радість стала». Вони розвеселили й піднесли настрій усім присутнім, нагадавши про очікувані різдвяно-новорічні свята. Адже завжди Різдва наповнює нас одними із найсильніших людських почуттів: любов'ю до своїх ближніх, радістю від перемоги добра та вірою в краще майбутнє.

ДЕНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН: РЕФЛЕКСІЯ ПРО СТІЙКІСТЬ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ І МАЙБУТНЄ

Святкування Дня національних меншин 18 грудня стало важливою нагодою для осмислення сучасного стану та перспектив розвитку національних меншин у Румунії. У своєму зверненні Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький наголосив як на досягненнях, так і на викликах, з якими сьогодні стикаються меншини в умовах складної міжнародної ситуації.

Він зазначив, що Румунія має розвинену й функціональну систему захисту, реалізації та просування прав осіб, які належать до національних меншин, стверджуючи, що ця модель справедливо вважається однією з найкращих у Європі та за її межами, отримує міжнародне визнання і слугує прикладом для інших держав.

Як зазначив Микола-Мирослав Петрецький на Форумі українців Східної Європи, який відбувся у грудні минулого року в Польщі, ця модель знову була представлена міжнародній спільноті й отримала схвальні оцінки. Він нагадав, що на підставі рішення Світового Конгресу Українців, ухваленого в 2024 році у Палаці Парламенту під час Саміту лідерів СКУ, українські громади активно просувають румунську модель передової практики на глобальному рівні – в усіх країнах свого проживання.

Водночас, за словами голови СУР, сучасні виклики залишаються численними та взаємопов'язаними. Зростає інтерес ревізійних сил до дестабілізації західних суспільств, підриву соціальної згуртованості та

перекроювання міжнародного порядку. Ці процеси дедалі частіше проявляються у формах гібридної та інформаційної війни, які використовують слабкі місця відкритих демократичних систем.

Подекуди така гібридна агресія застає суспільство неготовим, користуючись внутрішніми фрустраціями та вразливістю, – заявив голова СУР, додавши, що вона поширює оманливі наративи, що намагаються поставити під сумнів демократичні цінності та принципи, на яких ґрунтується сучасна Європа.

Під цим тиском перебувають і національні меншини Румунії. Як зазначає голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький, скориставшись відкритістю законодавчого поля та наявними прогалинами, сили, недружні до Румунії й її національних меншин, ініціюють створення так званих фантомних асоціацій, покликаних сіяти розбрат і дестабілізувати громади. Такі дії мають на меті послабити активну й конструктивну участь національних меншин у суспільному житті держави, підрвати довіру між громадами та румунською державою, а також дискредитувати європейські цінності. Показовим прикладом, за словами голови СУР, стали відкриті спроби перешкодити створенню груп з вивчення української мови в школах і

ліцях повіту Марамуреш на початку поточного навчального року.

За словами Миколи-Мирослава Петрецького, День національних меншин є нагадуванням про важливу роль, яку етнічні спільноти відіграють у забезпеченні стабільності Румунії, зміцненні громадянської згуртованості та розвитку демократичної держави. Саме національні меншини є активними учасниками формування спільного національного надбання й важливим чинником суспільної стійкості, – каже він.

У цьому контексті він підкреслив необхідність відповідальної участі всіх політичних сил Румунії у постійному розвитку та вдосконаленні моделі передової практики щодо національних меншин, а також у зміцненні спільної стійкості Румунії та всієї Європи перед сучасними викликами.

«Об'єднані руки – здійснені мрії»: румунсько-українське освітнє партнерство

У грудні 2025 року Гімназійна школа «Богдан Воде» у Радівцях стала центром впровадження міжнародного освітнього проєкту «Об'єднані руки – здійснені мрії», що об'єднує навчальні заклади Румунії та України. Ініціатива зміцнює міжкультурні зв'язки, виховує повагу та формує активних і відповідальних учнів.

Проєкт об'єднує чотири установи з багатим досвідом: Гімназійну школу «Богдан Воде», Сучавську філію Союзу українців Румунії, Національний коледж ім. Міхая Емінеску у Сучаві та Ліцей «Димка» з Чернівців. Координацію здійснюють педагоги Делія Мартиняк та Василь Гумельник, які активно підтримують транскордонну освіту та обмін кращими практиками.

Важливим елементом візиту стала участь у відкритому уроці, проведеному вчителькою Міхаєлою Амаріцей. Учні показали живу зацікавленість, активність і щиру радість від процесу навчання, а завершення уроку різдвяною колядкою наповнило атмосферу відчуттям духовної єдності та глибокої

поваги до традицій. Програму доповнило відвідання монастиря Богдана – історичної пам'ятки XIV століття, зведеного Богданом I, храм якого присвячений святому Миколаю. Примітно, що школа «Богдан Воде» відзначає день свого заснування саме в день святого Миколая, підкреслюючи зв'язок освіти, історії та духовності у формуванні молодого покоління.

Проєкт передбачає взаємні візити, професійне навчання, організацію культурних і освітніх заходів, популяризацію традицій Буковини та розвиток діалогу між громадами. «Об'єднані руки – здійснені мрії» демонструє, що освіта може стати потужним чинником єдності народів, солідарності та спільних європейських цінностей.

Делія МАРТИНЯК

Відбудова України як спільний європейський проєкт

11–12 грудня в Бухаресті під егідою Міністерства закордонних справ Румунії та Міністерства закордонних справ України відбувся Міжнародний форум «Відбудова України: безпека, можливості, інвестиції», організований аналітичним центром New Strategy Center. Протягом двох днів у межах 28 панельних дискусій і паралельних сесій у форумі взяли участь близько 130 представників урядів, міжнародних організацій, фінансових інституцій, приватного сектору та експертного середовища з Європи, Північної Америки та Азії.

У центрі обговорень були питання безпеки й оборони, відбудови інфраструктури, фінансування та інвестицій, зеленої енергетики, цифровізації, людського капіталу, захисту прав національних меншин і транскордонної співпраці.

Румунія як сусід і партнер України

Форум відкрив президент New Strategy Center Йонел Ніцу, який наголосив, що Румунія з першого дня повномасштабної агресії Росії підтримує Україну, зокрема й в економічному вимірі. За його словами, метою заходу стало створення сталої платформи діалогу між державними інституціями, бізнесом і прикордонними регіонами щодо відбудови України.

Він підкреслив стратегічний потенціал Румунії як сусідньої держави та роль трикутника Румунія–Україна–Республіка Молдова. Географічна близькість, логістичні коридори, Дунай і Чорне море, а також порти Констанци, Джурджулешт, Рені та Ізмаїла створюють передумови для формування регіонального хабу відновлення.

Роль Румунії у відбудові

Під час першої панелі радник президента Румунії з питань зовнішніх відносин Влад Йонеску заявив, що відбудова України є спільною політичною, економічною та безпековою необхідністю для всієї Європи. За його словами, вартість відновлення вже перевищує 500 мільярдів євро, а масштаб руйнувань означає не просто відновлення, а побудову сучасної держави.

Він наголосив, що відбудова безпосередньо пов'язана з європейською інтеграцією України: реформи стають умовою фінансування, а інфраструктура розвивається паралельно з інституціями. Це відкриває один із найбільших інвестиційних ринків останніх десятиліть. Румунія, за його словами, має всі передумови відігравати важливу роль завдяки портам, транспортним мережам, енергетичному сектору, ІТ і академічному середовищу.

Політичний і логістичний вимір

Спікер Сенату Румунії Мірча Абрудян підтвердив готовність Бухареста й надалі підтримувати Україну – у протидії агресії, на шляху до ЄС та в процесі відбудови. Він наголосив, що Росія залишається ключовою загрозою для Чорноморського регіону, а справедливий мир має супроводжуватися надійними гарантіями безпеки для України.

Абрудян підкреслив вигідне географічне положення Румунії, яка може стати мультимодальним логістичним хабом завдяки чорноморським і дунайським портам, залізничним та автомобільним коридорам, а також енергетичній інфраструктурі. Він зазначив, що роль Румунії у транзиті українського експорту та гуманітарній допомозі зростатиме й на етапі відновлення.

Дипломатія, мир і безпека

Друга панель була присвячена мирним перспективам і глобальній безпеці. У ній взяли участь представники Румунії, України, Франції, Італії, США та Туреччини, зокрема міністри закордонних справ Румунії Оана Цою та України Андрій Сибіга.

Оана Цою наголосила на необхідності справедливого й тривалого миру відповідно до міжнародного права та реальних гарантій безпеки для України. Вона підтвердила підтримку європейської інтеграції

енергетичного потенціалу України та Румунії може стати основою європейської енергетичної безпеки.

Підсумки першого дня

У другій половині першого дня форуму відбулися найбільш стратегічні та орієнтовані на майбутнє дискусії, у межах яких було підкреслено ключову роль регіональної співпраці, цифрової стійкості, фінансових інструментів і ефективного управління на місцях у процесі відновлення України.

Обговорення закріпили спільне розуміння того, що відбудова України потребує скоординованих регіональних зусиль, цифрової та інфраструктурної стійкості, а також тісної й змістовної взаємодії між державним і приватним секторами.

Особливу увагу було приділено технологіям і цифровій стійкості, зокрема хмарним рішенням, кібербезпеці та швидкому законодавчому прогресу, який створює для України можливості розвивати суверенну й водночас сумісну з європейськими стандартами цифрову інфраструктуру.

Фінансові та страхові інструменти визначалися як ключові чинники залучення інвестицій і прискорення масштабної відбудови. Водночас голоси представників регіонів, що найбільше постраждали від конфлікту, нагадали про людський вимір цього процесу – про громади, які крок за кроком відновлюються в умовах постійних викликів.

Підсумки другого дня та ключові висновки форуму

Другий день форуму «Відбудова України: безпека, можливості, інвестиції» був присвячений стратегічному баченню майбутнього та практичним крокам багатовимірної відбудови. Дискусії розпочалися з оцінки регіональної безпекової ситуації з фокусом на 2026 рік, який учасники назвали переломним для Європи. Представники Румунії, України та міжнародні експерти дійшли згоди, що Європа має прискорити рух до оборонної автономії, зберегти послідовну підтримку України та скоординувати інвестиції у критично важливі безпекові спроможності. Окрему увагу приділили питанню заморожених російських активів і стабільності в Чорному морі як чинникам майбутньої регіональної безпеки.

Подальші панелі зосередилися на інфраструктурі стабільності, зокрема ролі Дунайського коридору як ключової артерії українського експорту. Учасники наголосили на необхідності модернізації інфраструктури та поглиблення співпраці між Україною, Румунією і Молдовою. Економічні дискусії виявили проблеми транскордонної торгівлі й визначили пріоритети інвестування, а завершальним акцентом стала реінтеграція внутрішньо переміщених осіб і ветеранів як складова європейської безпеки.

Підсумок форуму був однозначним: відбудова України потребує комплексного підходу, що поєднує безпеку, інфраструктуру, економіку та соціальну згуртованість, а Румунія готова відігравати в цьому процесі ключову роль.

Василь КАПТАРУ

Всесвітня служба Радіо Румунія

Photo: facebook.com/newstrategycenternsc

України й Молдови та відзначила інвестиції Румунії у транспортну інфраструктуру, прикордонні переходи й дунайську логістику, а також використання нових фінансових інструментів для підтримки інфраструктурних проєктів.

Позиція України

Міністр закордонних справ України Андрій Сибіга долучився до форуму онлайн. Він подякував Румунії за послідовну підтримку та назвав українсько-румунське партнерство стратегічним. Серед конкретних результатів співпраці він відзначив запуск прямого залізничного сполучення Київ–Бухарест і розвиток прикордонної інфраструктури.

Окрему увагу міністр приділив значенню Чорного моря та Дунаю для безпеки й економіки регіону, а також перспективам співпраці у сфері відновлюваної енергетики. Він наголосив, що поєднан-

Презентація румунського перекладу «Таємної історії Радянського Союзу»

7 грудня, у межах престижного Книжкового ярмарку «Гаудеамус – Радіо Румунія», румунська публіка почула про один із найпоширеніших і найобговорюваніших українських нон-фікшн творів останнього десятиліття – «Таємну історію Радянського Союзу» Павла Правого. Вихід книги у румунському перекладі став важливою подією не лише для літературного середовища, а й для інтелектуального та суспільного простору Румунії. Це видання – результат зусиль Союзу українців Румунії та перекладача отця Корнелія Ірода, а політолог, ексдипломат та літературний критик Дорін Попеску не лише написав до книги ґрунтовну передмову, а й представив її широкій публіці.

Книга, що руйнує міфи

Оригінальне українське видання обсягом 462 сторінки ґрунтується на 255 бібліографічних джерелах і великому масиві архівних та історичних матеріалів. Павло Правий, відомий публіцист, аналітик і письменник, ставив перед собою амбітну мету: систематично й доказово розвінчати міф про «щасливе життя» у Радянському Союзі, міф, який десятиліттями підтримували пропаганда, радянська історіографія та їхні спадкоємці у пострадянському просторі.

Автор пояснював, що головним мотивом написання книги було бажання розкрити небезпеку вибіркової пам'яті та маніпуляцій, які будують ідеалізований образ СРСР у свідомості багатьох людей.

Саме тому вихід цієї книги в Румунії, країні, де тема радянської спадщини, російських впливів та постімперських проєкцій Кремля залишається чутливою, набуває особливого значення.

Корнелій Ірод – перекладач, який «приводить Україну в Румунію»

Особливого визнання заслуговує постать перекладача – отця Корнелій Ірод, відомий письменник українського походження, член Спільноти письменників Румунії та один із засновників Союзу українців Румунії. Він має багаторічний досвід роботи з українською класичною та сучасною літературою. Серед його найважливіших праць: переклади творів Павла Зайцева про життя Тараса Шевченка, переклад «Щоденника» Тараса Шевченка, румунські переклади багатьох творів Івана Франка, а також власна тетралогія «Свято», написана як українською,

так і румунською. Вибір Корнелієм Іродом настільки складної та насиченої фактами книги був надзвичайно вдалим, перекладач поєднав глибоке знання мови, культури та історичного контексту з унікальною мовною майстерністю. Переклад книги Павла Правого «Таємна історія Радянського Союзу» стала для нього своєрідною «місією проти забуття». Перекладацький виклик був непростим: автор використовує просту, але дуже точну, інколи емоційно загострену мову, що має одночасно підштовхувати читача до роздумів і спільного аналізу. Завдання перекладача – зберегти цю «співучасть читача» мовою, зрозумілою румунській аудиторії, але без втрати українських культурних маркерів.

Ця книга стала не лише черговим мостом між двома культурами. Вона є частиною систематичної роботи Союзу українців Румунії зі створення румунського корпусу української історичної літератури, якого, за

Попеску окреслив три ключові ідеї, що віддзеркалюють значення цієї книги у сучасному румунському інтелектуальному середовищі.

Румунія недостатньо знає Схід

Дорін Попеску відзначив, що румунське суспільство має поверхове, часто стереотипне уявлення про простір, який охоплює Україну, Росію, Молдову та інші пострадянські регіони.

«Румунія має скромне, обмежене, поверхове й надто схематичне уявлення про Схід. Вона не знає Сходу, не знає його культурного й духовного виміру, не розуміє його політики, не знає його ключових акторів. Ми не усвідомлюємо й не аналізуємо постімперський проєкт Російської Федерації, не розуміємо його причин і природи. Ми залишаємося замкненими й застиглими в парадигмі, в якій майже не маємо фахівців із радянського та пострадянського простору, не маємо солідної та впливової групи експертів із геополітики чи міжнародних відносин, які добре володіли б російською та українською мовами».

Аналітик стверджує, що це не лише академічна проблема, а й проблема національної безпеки. Саме тому переклад книги українського автора, що систематично і документовано руйнує історичні міфи, Дорін Попеску назвав способом «заповнення необхідної прогалини». Він наголосив, що українська література та українська історична пам'ять повинні знайти своє місце в румунському культурному просторі, особливо в умовах російсько-української війни, коли питання історії стає питанням виживання.

«Цей том українського письменника Павла Правого, який пропонує Союз українців Румунії, заповнює надзвичайно важливу прогалину. Він приносить у румунський культурний простір українську літературу, тісно пов'язану з історичною пам'яттю. Нам потрібні імена українських письменників, перекладених румунською мовою – як класиків, так і нових поколінь. Нам потрібні переклади української літератури, літератури народу, що цілком поділяє європейські цінності так само, як і румунський народ».

(Продовження на 10 стор.)

Василь КАПТАРУ

Всесвітня служба Радіо Румунія

словами Доріна Попеску, «Румунія гостро потребує». До того ж у 2026 році очікується новий переклад Корнелія Ірода – «Таємна історія Московського патріархату», другої великої праці Павла Правого.

Аналітичний погляд Доріна Попеску: чому ця книга потрібна зараз

Презентація книги стала особливою завдяки виступу Доріна Попеску, президента Асоціації «Дім Чорного моря», віце-президента «Ініціативи за європейську демократичну культуру», колишнього дипломата Румунії у Москві, Чернівцях і Сараєво, політолога, аналітика, есеїста та літературного критика. Його довгі роки роботи в Україні та Росії дали йому глибоке розуміння пострадянських реалій, що й відобразилося в ґрунтовній передмові під назвою «Радянська земля, що текла молоком та медом». У своїй промові на презентації Дорін

МИХАЙЛО ГАФІЯ ТРАЙСТА СЕРЕД ПРЕТЕНДЕНТІВ НА ПРЕМІЮ DRAHOMAN PRIZE

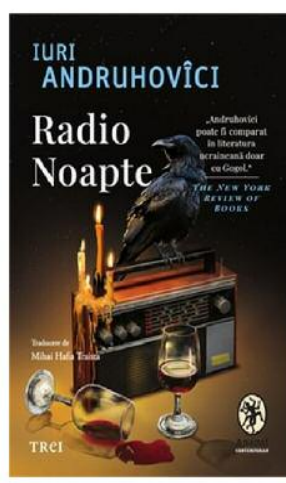
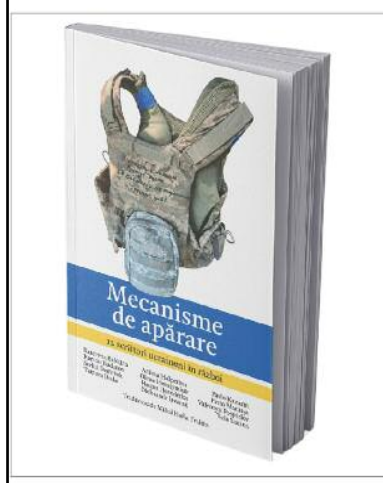
Михайло Гафія Трайста увійшов до довгого списку міжнародної премії Drahoman Prize для перекладачів з української мови на мови світу. Прийом заявок на здобуття премії завершився 5 грудня, після чого організатори сформували довгий список номінантів за результатами перевірки поданих матеріалів на відповідність технічним критеріям.

Михайло Гафія Трайста – український письменник, прозаїк і поет, перекладач і автор понад тридцяти книжок, а також голова Бухарестської філії Союзу українців Румунії. До довгого списку премії за 2025 рік він потрапив за поданням Міністерства культури Румунії. Номінацію було висунуто за його переклади румунською мовою знакових творів сучасної української літератури: роману Софії Андрухович «Амадока», роману Юрія Андруховича «Радіо Ніч» та антології «Механізми захисту. 12 українських письменників у війні».

Загалом до довгого списку Drahoman Prize цього року увійшли 31 перекладач і перекладацький тандем. Найбільше серед номінантів перекладачів з української на англійську мову, проте також представлені переклади німецькою, італійською, польською, грузинською, румунською, шведською,

французькою, норвезькою, словацькою, бенгальською, сербською, чеською, словенсь-

кою, івритом, білоруською, литовською та португальською мовами.

Заявки на здобуття премії надійшли з 26 країн світу, серед яких Італія, США, Норвегія, Польща, Австрія, Словаччина, Іспанія, Індія, Грузія, Швеція, Сербія, Чехія, Німеччина, Словенія, Велика Британія, Канада, Ізраїль, Фінляндія, Португалія, Литва, Угорщина, Румунія, Бразилія, Греція, Франція та Нідерланди. Найчастіше номінування подавали закордонні видавництва, дипломатичні установи України та культурні інституції.

Премію Drahoman Prize було засновано 2020 року Українським інститутом, Українським ПЕН та Українським інститутом книги. Вона покликана відзначати перекладачів за високу професійну майстерність і вагомий внесок у поширення української літератури за кордоном. Щороку організатори оголошують довгий і короткий списки премії, а лауреата обирають серед номінантів з усього світу. Ім'я переможця буде оголошено навесні 2026 року.

Василь КАПТАРУ

Презентація румунського перекладу «Темної історії Радянського Союзу»

Ця література сусідньої країни з ідентичністю, яка сьогодні лише зміцнюється, попри війну, за допомогою якої Росія намагається придушити українську самобутність і заперечити її право на існування. Нам потрібні переклади творів великих українських авторів, і, особливо, нам потрібна історична пам'ять, така, як її розуміють, формують і переосмислюють в Україні. І саме з цього погляду видання цієї книги Союзом українців Румунії заповнює культурну, наукову, історичну та політичну порожнечу, яка досі існувала в румунському просторі.»

Друга ідея: небезпека «радянських чарів»

Одним із головних мотивів промови Доріна Попеску стала небезпека повернення у свідомість людей старих радянських міфів. Він наголосив, що багато румунів, громадян Молдови, українців, росіян тощо досі живуть під впливом «чарів» радянської пропаганди, а в колективній пам'яті досі існує ідеалізований образ СРСР як «землі достатку», хоча покоління предків добре знали голод, репресії, депортації, табори та

страх. Дорін Попеску підкреслив, що сучасна російська пропаганда лише повторює ці міфи в новій формі, створюючи «СРСР 2.0», який Кремль намагається нав'язати сусіднім народам, у тому числі українцям та румунам. У цьому контексті

книга Павла Правого виконує надзвичайно важливу місію «розвінчання» кремлівських міфів.

Війна змінює нас і ми повинні контролювати, як саме

Дорін Попеску підкреслив, що війна, розв'язана Росією проти України, не лише руйнує міста та вбиває людей, вона змінює

суспільства. На тлі цього люди стають легкою здобиччю для «чаклунів брехні», як назвав їх політолог Дорін Попеску – російських пропагандистів, політичних маніпуляторів, ідеологів «руського міра». Тому, на його думку, книжка Павла Правого – не лише історичний твір, а інструмент оборони, частина «культурного фронту» у війні за правду та ідентичність. Вона підказує, як вийти з ідеологічного полону, як розуміти минуле без ілюзій, як захищати демократичні цінності від авторитарних міфів.

Коли книга стає зброєю історичної справедливості

Презентація румунського перекладу «Темної історії Радянського Союзу» стала не просто літературною подією. Вона перетворилася на інтелектуальний акт спротиву, на міст культурного діалогу, на спосіб відновлення історичної справедливості.

Як підсумував Дорін Попеску у час, коли історія знову стає полем бою, такі книги та такі події мають особливу силу. Вони допомагають суспільствам не втрачати орієнтири, захищати правду, допомагають будувати майбутнє – без брехні, без імперських фантомів, без «радянських чарів».

«Колядковий марафон» у Ботошанському повіті

У грудні 2025 року Ботошанська філія Союзу українців Румунії організувала масштабну культурну програму під назвою «Колядковий марафон», серію заходів, присвячених збереженню українських різдвяних традицій та зміцненню зв'язків між громадами.

Ініціатива була реалізована під керівництвом голови філії Віктора Семчука та шкільної інспекторки з питань української меншини Клаудії Грінчук, за активної участі членів громади, дітей та ансамблю «Весна», що діє при місцевій організації у с.Рогожешть. Після репетиції у приміщенні філії групи колядників вирушили вулицями, сповіщаючи про Різдво Христове адміністративні органи, церкви та партнерів СУР.

Особливо зворушливим став момент участі колядників та членів СУР у службі вшанування архієпископа Штефана, що відбулася 27 грудня 2025 року в церкві парафії Рогожешть. Після Святої Літургії отець Іоан Рус розповів коротку історію Різдва Христового та життя архієпископа, а також надав слово шкільному інспектору Клаудії Грінчук та групі колядників. Захід зібрав близько 90 мешканців села Рогожешть, членів громади з Киндешть та місцевих народних майстрів, серед яких Родіка Джуранюк. Під «парасолькою традиційного колядування» учасники

відчули особливу атмосферу спільності та святкового єднання.

Святкування продовжилося у приміщенні СУР у Рогожешті, де близько 50 членів громади, разом із українськими біженцями, співали колядки та ділили спогадами. Особливо зворушливою стала зустріч у селі Міхейлень, організована за запрошенням місцевого обранця Віорела Чуботару, де ансамбль «Весна» разом із отцем Юліаном Іванічуком виконав колядки, продовжуючи багатовікову традицію, що передається з покоління в покоління.

тового освітнього проєкту «Чарівний світ Різдва», реалізований навчальними закладами Ботошанського та Сучавського повітів. Конкурс охопив учнів початкових та гімназійних класів у чотирьох секціях: літературна творчість, декламація, образотворче мистецтво та виготовлення вітальних листівок на тему українських зимових свят, а також вокальне виконання колядок. У проєкті взяли участь директори шкіл, вчителі та шкільні інспектори, які координували та підтримували діяльність учнів, демонструючи високий рівень організації та відданість збереженню культурної спадщини.

Не менш важливою стала участь Ботошанської філії СУР у Фестивалі українських колядок у Сіреті 19 грудня 2025 року, де громада мала змогу зустрітися з українцями Сучавщини та колишніми учнями, які нині навчаються на відділенні української філології Сучавського університету.

Цей «Колядковий марафон» вкотре підтвердив: традиції живуть і передаються від покоління до покоління, а колядка залишається мостом між минулим, сьогоденням і майбутнім. Ботошанська філія СУР висловлює подяку всім організаторам, координаторам, господарям і колядникам, які показали, що справжнє світло Різдва народжується із спільності, відкритості та щирості серця.

www.uur.ro

Важливу роль у збереженні традицій відіграли учні, які вивчають українську мову та літературу під керівництвом вчительок Юліани Ватаманюк та Косміни Майданюк. Разом із ансамблем «Весна» вони брали участь у святкуваннях у різних населених пунктах, відвідали місцеві адміністрації, брали участь у міжповітових проєктах і конкурсах, зокрема у Фестивалі українських колядок у Сіреті, демонструючи, що українці Ботошанського повіту, хоч і менші за чисельністю, свято зберігають традиції своїх предків.

З іншого боку, з 2 по 24 грудня 2025 року відбувся четвертий етап міжпові-

Підсумки парламентської діяльності...

(Закінчення. Поч. на 2 стор.)

Контекст війни в Україні

У 2025 році одним із важливих напрямів роботи Миколи-Мирослава Петрецького стала системна інформаційна діяльність, спрямована на донесення до української спільноти в Румунії актуальної інформації про події в Україні, їхній суспільний і гуманітарний вимір, а також про можливості солідарної підтримки. Як депутат, він також представляв позицію українців Румунії у публічних дискусіях, міжнародних форумах і круглих столах, послідовно наголошуючи на необхідності підтримки України та солідарності з українським народом. Наприкінці 2025 року ця діяльність була доповнена участю у міжнародних заходах, спрямованих на координацію зусиль українських

громад за кордоном і посилення гуманітарної співпраці в умовах війни.

Підсумки року

Парламентська діяльність Миколи-Мирослава Петрецького у 2025 році засвідчила системний і багатовимірний підхід до

представництва інтересів української національної меншини в Румунії. Поєднання законодавчої роботи, активної участі в бюджетному процесі, міжпарламентської дипломатії, підтримки освіти, культури, соціальної та медичної інфраструктури дозволило перевести потреби громади з площини заяв у площину конкретних, фінансово забезпечених рішень. Ухвалені бюджетні поправки, депутатські запити, міжнародна діяльність у румунсько-українському вимірі та постійна присутність у регіонах компактного проживання українців сформували відчутний практичний результат для місцевих громад. В умовах війни в Україні ця робота набула додаткового значення, поєднавши внутрішнє представництво з публічною солідарністю та міжнародною адвокацією. Загалом 2025 рік продемонстрував, що діяльність Миколи-Мирослава Петрецького як депутата була спрямована не лише на збереження ідентичності, а й на підвищення якості життя української спільноти та зміцнення її позицій у румунському суспільстві.

Свято українських колядок у Тімішоарі

У неділю, 21 грудня, у Будинку культури українців у Тімішоарі відбувся Міжнародний фестиваль українських колядок, організований Тіміською філією Союзу українців Румунії. Захід став особливою нагодою для вшанування українських традицій, культури та духовних цінностей, об'єднавши українців з Румунії та з-за її меж у теплій святковій атмосфері.

Почесним гостем заходу був Микола-Мирослав Петрецький, голова СУР та депутат Парламенту Румунії, який відзначив важливість події для громади Тіміського повіту. У своїй промові він підкреслив, що «з року в рік кількість учасників неухильно зростає, що свідчить про дедалі більший інтерес до збереження та популяризації української культурної ідентичності». За словами голови СУР, така позитивна динаміка відображає єдність української громади та послідовні зусилля Союзу українців Румунії, який упродовж 35 років своєї діяльності відстоює інтереси всіх етнічних українців незалежно від регіону походження чи віросповідання.

«Ця єдність набуває особливого значення в нинішньому геополітичному контексті, позначеному спробами роздроблення української спільноти та зазіханнями на її ідентичність. Численна присутність учасників у залі – понад 200 осіб, є переконливим свідченням правильності обраного Союзом українців Румунії напрямку», – зазначив Микола-Мирослав Петрецький, додавши, що

спільні цінності – мова, культура, традиції та віра, залишаються міцним фундаментом, який об'єднує громаду. Він також наголосив на духовному значенні свята Різдва Христового, закликавши зберігати українські звичаї та передавати їх новим поколінням, а на завершення побажав учасникам здоров'я, успіхів і миру.

Серед почесних гостей фестивалю були заступник префекта повіту Тіміш Деян Попов, заступники генерального шкільного інспектора Франциск Галаш і Симона-Екатерина Бежан, представниця мерії міста Тімішоара Барбара Макаї, директори місцевих шкіл, де викладається українська мова, а також члени Комітету Тіміської філії СУР та численні представники української громади.

Святковий концерт об'єднав численні

творчі колективи та ансамблі: хор Тіміської філії СУР, гурти «Кобзар» і «Вербас» із Сербії, вокально-інструментальний ансамбль «Реметянка», ансамбль «Веселка» з Вінги, ансамбль «Кедровина» з П'єтроаса-Маре, гурт «Молоді друзі» зі Штюки, хор штюцької п'ятидесятницької церкви, вокальні гурти з П'єтроаса-Маре, Варіаша та Бетгаузена, хор Тімішоарської української православної церкви та церковний хор із Кричови.

Важливим підсумком фестивалю стало підписання угоди про партнерство між Тіміською філією СУР та Союзом українців Сербії. Голова Тіміської філії Марія-Сабо Кондрей і голова Союзу українців Сербії Філіп Проне домовилися про активізацію культурного та інституційного співробітництва, зміцнення зв'язків між українськими громадами по обидва боки кордону.

XXIX-й Міжнародний фестиваль українських колядок у Тімішоарі вкотре підтвердив важливу роль колядки як мосту між поколіннями, громадами та культурами. Захід ще раз продемонстрував, що традиції, віра та дух солідарності залишаються живими цінностями української громади, а Союз українців Румунії через Тіміську філію продовжує підтримувати й популяризувати культурні ініціативи, які зберігають українську ідентичність та зміцнюють взаємоповагу між національними меншинами Румунії.

Василь КАПТАРУ

Фестиваль колядок у Карансебеші як свято віри, традиції та єдності

Голоси української коляди наповнили місто Карансебеш теплом і світлом різдвяних свят під час XIX Фестивалю колядок, що відбувся за ініціативи Караи-Северінської філії Союзу українців Румунії. Ця подія зібрала українські громади з Решици, Карансебеша, Копачеле, Зоріле, Корнуцела, а також представників німецької та сербської національних меншин, ставши щирим святом віри, традиції та міжкультурної єдності.

Фестиваль розпочався урочисто та зосереджено спільною молитвою, яку виголосили священики Петру Попович, Петро Данч, Траян Флорей та Йоан Яремчук, задавши духовний тон усьому заходу. У святковій атмосфері різдвяна коляда зазвучала як спільна мова сердець, що єднає покоління й громади.

Почесним гостем фестивалю став голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький, який перебував у Банаті з робочою поїздкою. У своєму виступі він наголосив на особливому значенні цього фестивалю як сталої традиції, що з року в рік зростає та об'єднує дедалі ширше коло учасників різних етнічних спільнот. Він щиро подякував керівництву філії та особисто Данієлю Басарабі за послідовність і відданість розвитку культурних ініціатив.

Голова СУР підкреслив, що зимові свята є часом єдності, солідарності та надії, особливо

в нинішніх складних умовах, та нагадав про 35-річчя діяльності Союзу українців Румунії, який об'єднує українців з усієї країни. Він висловив вдячність румунській державі за підтримку національних меншин і передав усім присутнім щирі побажання миру, здоров'я та духовної стійкості, підтвердивши солідарність з українським народом.

Господар заходу Данієль Басараба у своєму слові розповів про діяльність української громади Караи-Северінського повіту, подякував за спільну працю та наголосив на добрій співпраці з іншими національними меншинами, яка надає фестивалю особливого міжкультурного звучання.

Святкову програму прикрасили виступи ансамблю «Червона Калина» з Карансебеша, групи українських дітей Технологічного ліцею «Дечебал», колективу «Віфлаїм» з Копачеле, музично-інструментального ансамблю «Resi-sza» Караи-Северінської філії Демократичного форуму німців Румунії, вокальної групи Союзу сербів Румунії філії Молдова Веке, гуртів «Зелена ліщина» з Копачеле та «Зоря» із Зоріле. Завершальним і зворушливим акордом став виступ хору «Голос українців» Караи-Северінської філії СУР.

Серед учасників заходу були заступник генерального шкільного інспектора Караи-Северінського повітового шкільного інспекторату Петру Белчіу, т.в.о. голови Арадської філії СУР Дмитро Стулянек, голова Караи-Северінської філії Демократичного форуму німців Румунії Ервін Цігла, голова філії Союзу сербів Румунії в Молдова Веке Адріан Мойсейш, члени керівних органів філії та представники інших етнічних громад повіту.

XIX-й Фестиваль колядок у Карансебеші ще раз засвідчив, що коляда залишається живим мостом між людьми, культурами та поколіннями, а спільні цінності віри, традиції й взаємної поваги продовжують об'єднувати громади Караи-Северінського повіту у світлі різдвяних свят.

Фестиваль українських колядок у Сіреті

Українська громада Сучавського повіту 19 грудня 2025 року зібралася, щоб спільно відзначити зимові звичаї та традиції в рамках Фестивалю українських колядок - події, наповненої духовністю, живим словом і силою рідної пісні. Захід, присвячений святу Різдва Христового, став яскравим свідченням того, як колядка, мова й традиція залишаються основою культурної тяглості української меншини в Румунії.

Фестиваль відбувся за фінансової підтримки Сучавської філії Союзу українців Румунії у партнерстві з Культурним центром ім. Міхая Телімана у місті Сірет. Його головною метою було збереження й передавання автентичних традицій колядування молодшому поколінню, утвердження української мовної та культурної ідентичності, а також зміцнення зв'язків між громадами в дусі взаємної поваги та мультикультурного співіснування.

Колядка – як форма молитви, народної поезії та спільної пам'яті, стала центральним елементом фестивалю. Саме через українську мову, традиційні мелодії та символіку різдвяних пісень учасники передавали глибоке християнське послання Різдва Христового, поєднуючи віру, історію та народний світогляд.

Серед гостей фестивалю були представники Союзу українців Румунії, місцевої влади та громадських організацій, зокрема

члени повітового комітету СУР, голови місцевих організації СУР у Негостині та Сіреті, місцеві радники тощо.

Під час відкриття заходу Голова Сучавської філії СУР Ілля Саучук передав вітання від голови Союзу українців Румунії Миколи-Мирослава Петрецького, який висловив вдячність українській громаді Сучави за збереження традицій і послідовне утвердження власної ідентичності. Заступниця

дентка Сучавського університету ім. Штефана чел Маре, вокальний колектив «Надія» з Келінешть-Купаренку, група «Веселка» з Вашківців, ансамбль «Червона Калина», вокальний колектив «Весна» Ботошанської філії СУР, ансамбль «Козачок» з Балківців, вокальний гурт Сіретської гімназійної школи ім. Петру Мушата, група «Голоси Негостини» та ансамбль «Коломийка» з Сірету.

Кожен виступ вирізнявся щирістю, автентичністю та глибокою повагою до традиції. Українська мова звучала впевнено й природно, передаючи зміст і емоційну силу різдвяних пісень. Народні костюми, гармонійне багатоголосся та зосередженість виконавців створили атмосферу духовної єдності, в якій поєдналися покоління, громади й спільна культурна пам'ять.

Фестиваль українських колядок у Сіреті став не лише святковою подією, а й важливим актом культурного самоствердження. Він засвідчив, що українська мова, різдвяна колядка й традиція залишаються живими завдяки спільним зусиллям громади, її відданості та любові до духовної спадщини, переданої від покоління до покоління.

www.uur.ro

Українська громада як носій традицій і діалогу на Дні національних меншин в Сучаві

День національних меншин на Буковині був відзначений у теплій та піднесеній атмосфері під час симпозіуму «Буковина – єдність у різноманітності», що відбувся 16 грудня 2025 року в Залі Унії Адміністративного палацу під егідою Префектури Сучавського повіту. Подія стала важливою нагодою для утвердження ролі національних меншин, зокрема української громади, у збереженні та розвитку багатокультурної спадщини краю.

Симпозіум зібрав представників національних меншин Сучавського повіту, органів місцевої та повітової влади, освітніх і культурних установ, а також організацій, залучених до підтримки міжетнічного діалогу та соціальної згуртованості. У центрі уваги заходу була ідея мирного співіснування та співпраці громад, які формують унікальну мультикультурну ідентичність Буковини.

Українську меншину гідно представив голова Сучавської філії Союзу українців Румунії Ілля Саучук, який наголосив на активній ролі українців у суспільному, культурному та духовному житті регіону. Участь отця Михайла Кобзюка як єпархіального радника в межах Бюро з питань відносин

з національними меншинами Архієпископства Сучави та Радівців підкреслила вагомий внесок української громади у міжкунфесійний та міжетнічний діалог. Крім українців були присутні представники польської, ромської, італійської, німецької, єврейської, вірменської, російсько-липовансь-

логу між культурами та висловили вдячність національним меншинам, зокрема українській, за їхній внесок у гармонійний розвиток повіту.

Програма симпозіуму включала виступи представників етнічних спільнот, презентації, присвячені внеску національних меншин у формування історичної та культурної ідентичності Буковини, а також обговорення спільних ініціатив і можливостей міжінституційної співпраці.

Завершальним акордом заходу став святковий концерт, в якому особливе місце посів вокальний гурт «Надія» під керівництвом Лоредани Миндріштяну, що представив українську меншину. Поруч із ним виступили ансамбль «Солончанка» польської меншини та ромський художній колектив гімназійної школи з Валя Молдовеї, створивши яскраву палітру культурних традицій.

Симпозіум «Буковина – єдність у різноманітності» ще раз підтвердив, що українська меншина є невід'ємною частиною буковинського простору, активно сприяючи зміцненню взаємної поваги, культурного діалогу та єдності у різноманітності, якою по праву пишається цей край.

www.uur.ro

СУР взяв участь у Форумі українців Східної Європи

У польському Перемишлі 12–14 грудня 2025 року відбувся Форум українців Східної Європи – перша масштабна зустріч такого формату, що об'єднала понад 130 представників українських громад із 13 країн регіону. Захід пройшов під егідою Світового Конгресу Українців та Європейського Конгресу Українців і став важливою платформою для координації дій українства в умовах повномасштабної війни Росії проти України.

Особливо активною на форумі була делегація Союзу українців Румунії на чолі з Миколою-Мирославом Петрецьким, який також є віцепрезидентом Світового Конгресу Українців у Східній Європі. До складу румунської делегації увійшли 16 представників, які взяли участь у всіх ключових дискусіях та робочих сесіях форуму.

Протягом трьох днів у Перемишлі працювали високопосадовці України та Польщі, дипломати, громадські діячі, духовні, освітні та молодіжні лідери, а також керівники українських організацій із Чехії, Естонії, Угорщини, Латвії, Литви, Республіки Молдова, Польщі, Румунії та Словаччини. У центрі уваги були виклики, з якими стикаються українські громади в умовах війни, міжнародна адвокація, протидія дезінформації, підтримка України та збереження національної ідентичності.

Офіційне відкриття форуму відбулося в Українському народному домі в Перемишлі й розпочалося з релігійної служби. Участь у церемонії взяли представники Світового Конгресу Українців, офіційні делегації Польщі та України, український дипломатичний корпус, а також духовенство Української Греко-Католицької та Православної церков України.

У своєму виступі Микола-Мирослав Петрецький наголосив на винятковому значенні форуму в умовах гібридної війни Російської Федерації проти України та країн Європи. Він підкреслив, що українські громади Східної Європи перебувають на передовій громадянського й інформаційного спротиву, а солідарність діаспори є критично важливою для збереження підтримки України на міжнародному рівні. Голова СУР звернув увагу на те, що героїчний опір України вже кілька років є фундаментом безпеки для сусідніх держав, зокрема Румунії, Польщі, Молдови та Словаччини.

Окремо він відзначив румунську модель захисту прав національних меншин і послідовну державну підтримку України як приклади ефективної взаємодії між державою та українською громадою. За його словами, цей досвід може бути корисним для інших країн регіону.

Другий день Форуму охопив низку робочих сесій, які Микола-Мирослав Петрецький очолював як віцепрезидент СКУ в Східній Європі. Поряд денний дня було структуровано у кілька тематичних панелей, присвячених регіональній співпраці, підтримці України та зміцненню українських громад у Європі.

Перша панель – «Війна, стійкість і правда: допомога Україні та інформаційна боротьба»,

була зосереджена на необхідності єдності та координації українських громад в умовах війни, практичній підтримці Збройних Сил України, допомозі біженцям, протидії російській пропаганді та дезінформації, а також на формуванні позитивного міжнародного іміджу України.

Друга панель – «Європейське українство й Україна: партнерство, вплив, майбутнє», була присвячена ролі українських громад у Європі як стратегічного партнера України. У центрі уваги перебували питання адвокації, легітимного політичного впливу в державах проживання та взаємодії з українськими інституціями в

різноманітні українських громад Східної Європи – автохтонних, мігрантських і біженських, що сформувалися внаслідок переміщення українців після початку війни, зокрема на нових формах самоорганізації, які виникли в цьому контексті. Було проаналізовано виклики, пов'язані з інтеграцією, ризиками асиміляції, збереженням української мови, культури та ідентичності, а також окреслено можливості для регіональної співпраці та зміцнення громадського й громадянського лідерства.

Окремий акцент було зроблено на ролі українських громад у впливі на державну політику країн проживання, їхній участі в суспільному житті та необхідності координації зусиль на регіональному рівні. У цьому контексті було підкреслено роль Союзу українців Румунії у підтримці розвитку української громади в Республіці Молдова через інституційне партнерство, обмін досвідом, освітні проєкти та сприяння трансграничному співробітництву, що зміцнює європейський курс цієї країни.

Голова СУР наголосив на важливості солідарності між українськими громадами регіону, ролі церкви, освіти й культури у збереженні національної ідентичності та необхідності напрацювання спільних механізмів співпраці, здатних ефективно реагувати як на поточні, так і на довгострокові виклики.

Другий день форуму завершився панелями, присвяченими освіті як стратегічній інвестиції в майбутнє українства та ролі молоді як рушійної сили українського руху за кордоном. Завершальним акордом став благодійний вечір на підтримку Єдиного збору.

Форум українців Східної Європи засвідчив зростаючу роль українських громад регіону у формуванні міжнародної підтримки України. Активна участь і лідерська позиція делегації Союзу українців Румунії підтвердили, що румунське українство залишається одним із ключових чинників солідарності, координації та стійкості українського руху в Європі.

Василь КАПТАРУ

www.uur.ro,
www.ukrainianworldcongress.org

контексті європейського й євроатлантичного курсу України.

Микола-Мирослав Петрецький модерував панель – «Українські громади Східної Європи: виклики, можливості, співпраця», за участю Богдана Райчинця, президента Європейського Конгресу Українців, Дмитра Лекарцева, президента Національного Конгресу Українців Молдови, отця Сергія Сіренка, капелана Православної Церкви України у Варшаві, Мирослава Скірки, голови Об'єднання Українців Польщі, Ярослави Хортянї, голови Світової Федерації Українських Жіночих Організацій і Товариства української культури, а також Григорія Купріяновича, голови Українського товариства у Польщі.

Під час цієї панелі дискусія зосередилася на

Зимові свята в долині річки Сірет

2026 рік у долині Сірету розпочався зі світлого відчуття надії, єдності та повернення до глибинних духовних цінностей. Зимова тиша й холод ніби приглушили все тривожне, залишивши місце для спокою, ширих думок і живої зустрічі з Христом. Саме в такій атмосфері святкування Хрещення Господнього та Собору святого Іоанна Хрестителя набуло для місцевих українських громад особливого змісту.

Перші дні року зібрали вірян у храмах і церковних подвір'ях долини річки Сірет. Тут постали крижані хрести - символ очищення і віри, а по обидва береги річки румуни й українці разом долучилися до спільної молитви. Святі Літургії звершувалися як у селах з українським населенням, так і в румунських громадах та монастирях, утверджуючи дух взаємоповаги, єдності й спільної духовної спадщини.

Активну участь у святкових подіях узяла Ботошанська філія Союзу українців Румунії, організувавши зустрічі, під час яких звучали колядки та відтворювалися різдвяні звичаї. Під керівництвом голови філії Віктора Семчука та інспекторки з питань української меншини Клаудії Грінчук, напередодні Богоявлення зібралися діти, молодь і дорослі з Рогожешт, Киндешт, Сінеуць і сусідніх сіл. Ці зустрічі стали живим простором передавання традицій і теплим нагадуванням про спільні цінності, що єднають українську громаду.

Ті, хто не мав змоги долучитися до раніше організованого «Колядкового марафону», зібралися в приміщенні Ботошанської філії СУР напередодні Водохреща. Тут лунали колядки й тривала підготовка до зустрічі з громадою села Сінеуць. Після чину великого освячення води, у день Собору святого пророка Іоанна Хрестителя, зимові свята урочисто завершилися колядуванням у храмі села Сінеуць – на щире запрошення громади та її пароха, отця Юліана Іванічука.

Зустріч відродила атмосферу давніх різдвяних традицій, коли мешканці різних сіл разом вирушали колядувати туди, де були відчинені двері й серця. Отець Юліан Іванічук прийняв гостей із щирою радістю, наголосивши на важливості подальшої співпраці із

Союзом українців Румунії. У своєму слові він також згадав про підтримку, надану громаді під час реалізації проекту «Табір радості», який відбувся в серпні в Сінеуцях у партнерстві з Ясською Архієпархією. Його слова зміцнили відчуття єдності та спільної відповідальності, що виходить за межі окремих населених пунктів.

Спільне виконання колядок, християнські та настанови про єдність, сім'ю й відповідальність перед традиційними цінностями створили особливий духовний зв'язок між усіма присутніми. Господарі й гості щиро ділилися радістю цього дня, водночас окреслюючи нові перспективи для ініціатив, спрямованих на молодь і розвиток співпраці між громадами долини Сірету.

Зворушливим акцентом стало дотримання давньої місцевої традиції вшанування членів громади під час церковних відправ. Особливо тепло прозвучало побажання «Многая літа!» Віоріці Луці - щире й символічне, воно відгукнулося в серцях усіх присутніх.

Хоча надворі панувала зима, душі людей були зігріті спільною молитвою, радістю зустрічі, дитячими голосами та особливою духовною атмосферою храму в Сінеуць. Святкова трапеза, щедро підготовлена місцевою громадою, стала нагодою для невимушеного спілкування й ще одним знаком єдності, рівності та взаємної поваги.

Завершення циклу різдвяно-йорданських заходів у долині Сірету ще раз засвідчило силу єдності громади, живучість традицій та важливу роль спільних духовних і культурних ініціатив у житті українців регіону. Зустрічі, колядування й спільна молитва стали не лише нагодою для святкування, а й простором діалогу між поколіннями, зміцнення взаємної довіри та утвердження спільних цінностей.

Події в Сінеуць, Рогожештах і Киндештах окреслили напрям подальшої співпраці між громадами долини річки Сірет, показавши, що послідовна взаємодія навколо церкви, культури й молодіжних ініціатив, підтриманих Союзом українців Румунії, здатна формувати живу, згуртовану та відповідальну спільноту, відкриту до майбутнього.

МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ КОЛЯДОК, ЗИМОВИХ ЗВИЧАЇВ ТА ОБРЯДІВ УКРАЇНЦІВ - 33 РОКИ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ТА КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

У рамках фестивалю, з нагоди 35-річчя від дня заснування Союзу українців Румунії, голова СУР Микола-Мирослав Петрецький вручив дипломи та ювілейні плакетки офіційним особам і інституційним партнерам на знак вдячності за постійну підтримку, партнерство та щире дружбу, виявлені до української спільноти Румунії.

У своєму виступі очільник Союзу українців Румунії підкреслив важливу роль Міжнародного фестивалю колядок, зимових звичаїв та обрядів українців у збереженні й передачі української культурної ідентичності. Він наголосив на необхідності передання традицій, культури та мови молодим поколінням, а також на ключовій ролі дітей і молоді в культурному житті громади.

Також Микола-Мирослав Петрецький відзначив важливість інституційної підтримки та подякував румунській державі за надійний механізм захисту прав національних меншин, який уможливорює проведення таких масштабних культурних заходів. Водночас він підтвердив, що Румунія залишається прикладом передової практики у сфері захисту й просування прав національних меншин.

Особливим моментом фестивалю став виступ групи колядників Марамурської

філії СУР, до складу якої увійшли члени комітету філії, працівники, голови місцевих організацій та представники Союзу українців Румунії в органах місцевого самоврядування. Вони виконали на сцені автентичну українську колядку «У Вифлеємі новина».

Протягом вечора на сцені виступили ансамблі та колективи з Марамурешу, Сучави, Тіміша, Караш-Северіна, Арада, Сату-Маре, Клужа, Ясс, Ботошан, Тульчі та Бухареста, а також гості із Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей України, які представили автентичні колядки, звичаї та традиції, притаманні їхнім регіонам.

Великою популярністю серед глядачів користувалися стенди з традиційними українськими стравами, підготовлені громадами з різних регіонів Румунії та України, які яскраво продемонстрували гастрономічне й культурне розмаїття українців.

Своїм масштабом і глибоким змістовним посланням Міжнародний фестиваль колядок, зимових звичаїв та обрядів українців щороку підтверджує важливу роль Союзу українців Румунії та його Марамурської філії у просуванні української культурної ідентичності, міжкультурного діалогу та солідарності. Водночас фестиваль є справжньою платформою для утвердження зимових традицій і зміцнення зв'язків між українськими громадами Румунії та за її межами, посилюючи статус Марамурського повіту як важливого центру мультикультуралізму в Румунії. У сучасному регіональному

контексті цей захід набуває також потужного виміру солідарності, стаючи простором зустрічі, спадкоємності традицій і моральної підтримки для всієї української спільноти.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ:

Головний редактор – Василь КАПТАРУ

Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988 Adresa redakției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: vilne.slovo@uur.ro/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.